

**สภาพและปัญหาของปัจจัยที่เอื้อในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัย
เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน**

**The Efficient Condition of Research Management Involved
with Community Enterprise of Suan Dusit Rajabhat University**

**ศักดิ์ชัย เกียรติณินทร ดวงกมล อัครวมาศ พรทิพย์ เดชพิชัย และธนภูมิ อติเวทิน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**

E-mail: Sakchai_kia@dusit.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 2) ศึกษาสภาพและปัญหาของปัจจัยที่เอื้อในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 3) นำเสนอรูปแบบปัจจัยที่เอื้อในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การเก็บข้อมูลใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผล ดังนี้ 1) ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตปี พ.ศ. 2540-2545 มีเนื้อหาด้านการเรียนการสอนมากที่สุด รองลงมาคือด้านการวิจัยสังคมชุมชน และน้อยที่สุดคือการศึกษาด้านศักยภาพของสถาบัน 2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เป็นเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาคือการศึกษาเรื่องการพัฒนาความรู้ ทักษะ การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อม ส่วนงานวิจัยด้านศักยภาพสถาบันเป็นงานวิจัยด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต 3) สภาพและปัญหาในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน คือ ด้านบุคคล ระบบและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งประกอบด้วย (1) ความสนใจในการทำวิจัย (2) ระบบงานวิจัย (3) ระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการทำงานวิจัย (4) ระบบบริหารงานบุคคล (5) งบประมาณ (6) หน่วยงานสนับสนุน (7) อุปสรรคต่อการทำงานวิจัย คือ การขาดระบบขาดหน่วยงานประสานงานและอำนวยความสะดวก การไม่มีเวลา การมีทุนวิจัยน้อย การขาดความสะดวกในการลงเวลาปฏิบัติงาน และการขาดบรรยากาศทางวิชาการและวิจัย (8) ข้อเสนอแนะ เช่น ควรนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ออกแบบระบบการดำเนินการวิจัยให้คล่องตัว การประชาสัมพันธ์ การสร้างความกระตือรือร้นและการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อการวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งการบูรณาการพันธกิจ การจัดการเรียนรู้ การวิจัย การบริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 4) รูปแบบปัจจัยที่เอื้อในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนา

วิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย กรอบงานหลัก 3 ประการ คือ (1) การก่อตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบบนฐานของความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2) การกำหนดกรอบโครงสร้างระบบบริหารจัดการงานวิจัย ประกอบด้วย กลไกสนับสนุนและกลไกเชิงรุก (3) การติดตามผล ประกอบด้วย กลไกการตรวจสอบภายในการประเมินผล และ โครงการที่ประสบความสำเร็จ

Abstract

The objectives of this research were to study the conditions of research of Suan Dusit Rajabhat University (SDU), The conditions of research's elements management involved with community enterprise of SDU and to develop a model exhibiting diagram of research management involved with community enterprise of SDU. The research methodology were quantitative and qualitative study. Research finding were as follows: 1) During 1997-2002, the research's contents of SDU were consist of 3 main areas. The most was educational, the second was social – community and the least was potential of SDU. 2) The community enterprise were product development and environment preservation followed by the study of knowledge, skill, religion, art, cultural and small enterprise. At the same time, the main contents involved potential of SDU area were life quality development, participation of community and eco-tourism campaign. 3) The conditions of research management involved with community enterprise were contributed with research attention, research process, information technology, personal management, budget, facility unit. The obstructive factors were the useful advice and interdisciplinary among the knowledge in management, research, academic advice, art, and culture. 4) The model of research system involved with community enterprise was accompanied with authorized unit initiation, construction framework of research management which consist of supporting and pro-active systems and monitor systems such as internal audit and evaluation of the projects.

บทนำ

การพัฒนาประเทศที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วในระบบที่เน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในภาคการเกษตรได้อพยพย้ายถิ่นเข้ามาเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดปัญหาสังคม เช่น การว่างงาน ที่อยู่อาศัย ขาดสวัสดิการ อาชญากรรมและหนี้สิน เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน ด้วยการสร้างระบบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชน

เพื่อพัฒนาและยกระดับวิสาหกิจชุมชนให้สามารถช่วยเหลือตนเอง ได้ภายใต้การแข่งขันของระบบทุนนิยม

แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่ดำรงอยู่ดั้งเดิมของชุมชนชาวไทยสอดคล้องกับทฤษฎีระบบเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยที่กระทรวงมหาดไทยได้รับมาจัดตั้งเป็นยุทธศาสตร์เรียกว่า “เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง” เป็นแนวคิดที่แสดงถึงความเป็นเศรษฐกิจชาตินิยมที่ลดการพึ่งพาเศรษฐกิจจากภายนอกประเทศ ชุมชนพึ่งตนเอง ได้หากรัฐส่งเสริมและสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนอย่างจริงจังจะทำให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในฐานะที่เป็นสถานศึกษาเพื่อท้องถิ่นนั้น การจัดทำงานวิจัย จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศได้ การวิจัยถึงศักยภาพองค์กรในการช่วยเหลือ โครงการด้านวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นบทบาทสำคัญในการตอบสนองนโยบายรัฐได้เป็นอย่างดี ตามแนวทางการวิจัย 4 แนวทาง คือ การวิจัยที่นำประเทศไปสู่การพึ่งตนเอง การวิจัยที่นำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม การวิจัยที่นำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีพอสังกมเข้มแข็งสิ่งแวดล้อมที่ดี และการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของประเทศไทย

จากบทบาทและพันธกิจดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตจึงจัดทำโครงการศึกษาวิจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการงานวิจัย ปรับระบบบริหารจัดการภายในที่นำไปสู่งานวิจัยวิสาหกิจชุมชนที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักวิจัย มหาวิทยาลัย และชุมชนโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนา โดยมีรายละเอียดในการศึกษาวิจัยด้านหน่วยงานปฏิบัติการระบบสนับสนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัย รวมทั้งการศึกษาข้อมูลหน่วยงานภายนอกและแนวทางการดำเนินงานร่วมกันในอนาคต เพื่อให้อาจารย์และบุคลากรสามารถทำวิจัยวิสาหกิจชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการปรับกระบวนการทัศน์ในการเรียนรู้ทั้งในระดับชุมชนและมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพผลงานการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2. ศึกษาสภาพและปัญหาของปัจจัยที่เอื้อในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
3. นำเสนอรูปแบบปัจจัยที่เอื้อในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

วิธีการศึกษา

การวิจัยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณจากข้อมูลแบบสอบถาม และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติงานด้านวิจัย นำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์สร้างเป็นรูปแบบปัจจัยที่เอื้อต่อการออกแบบระบบ และการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไป โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จำนวน 186 คน และจากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานและผู้วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เรื่องศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการวางระบบบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จำนวน 9 คน

1.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษาเอกสารของหน่วยงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในโครงการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรในการวิจัย คือ อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

2.2 กลุ่มตัวอย่าง บุคลากรจากคณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย รวม 186 คน นอกจากนี้ยังใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากผู้ปฏิบัติงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการศึกษาศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตในการวางระบบบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จำนวน 9 คน เพื่อทำการสัมภาษณ์กลุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกต

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการเก็บข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและศึกษาระบบสนับสนุนการวิจัยของหน่วยงานต่างๆ

4.2 วิเคราะห์เอกสารงานวิจัยและระบบสนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในแบบสอบถาม

4.3 สร้างแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ด้านสภาพและปัญหาของปัจจัยที่เอื้อในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

4.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูล

4.5 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสร้างเป็นกรอบคำถาม เพื่อการสัมภาษณ์

4.6 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์ เพื่อสร้างรูปแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

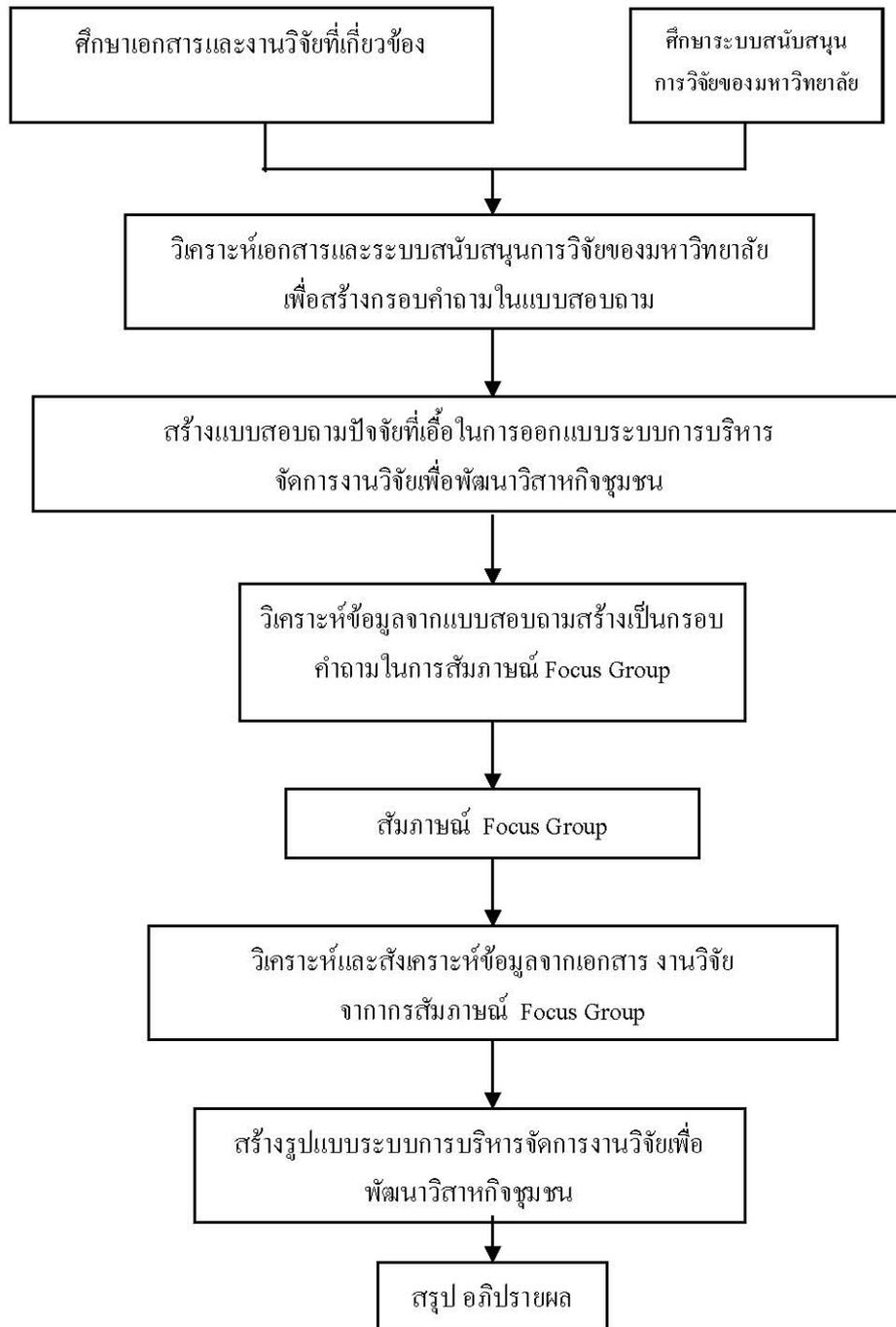
4.7 สรุป อภิปรายผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายปิด ใช้ค่าสถิติร้อยละค่าเฉลี่ย

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการอุปนัย (Inductive) เพื่อสร้างดัชนีในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัย เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

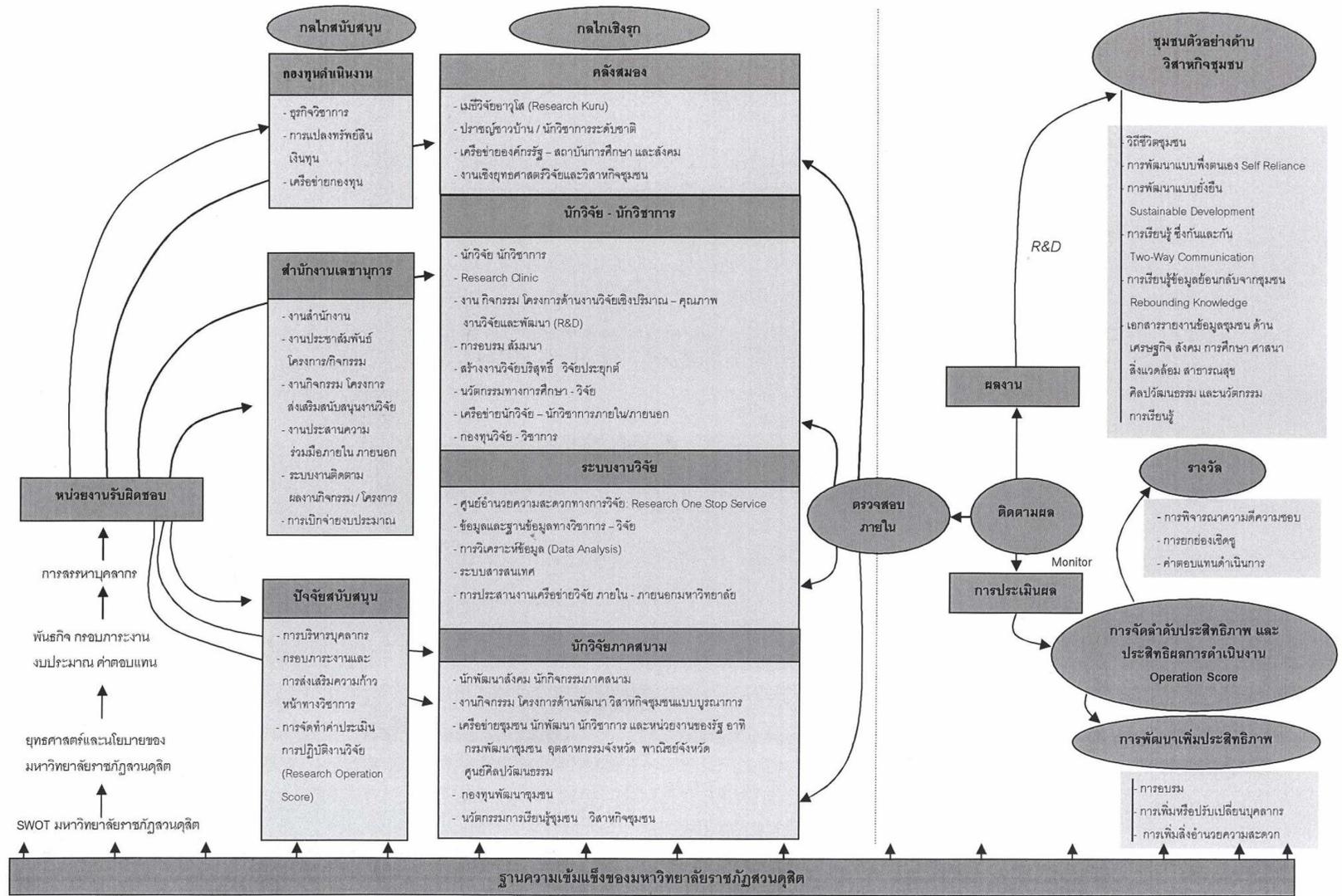
แผนภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ผลการศึกษา

1. ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตปี พ.ศ. 2540-2545 มีเนื้อหาด้านการเรียนการสอนมากที่สุดรองลงมาคือด้านการวิจัยสังคมชุมชน และน้อยที่สุดคือการศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ สถาบัน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาคือการศึกษาเรื่องการพัฒนาความรู้ ทักษะ การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อม ส่วนงานวิจัยด้านศึกษาศาสตร์สถาบันเป็นงานวิจัยด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต งานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. สภาพและปัญหาของปัจจัยในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ด้านบุคคล ระบบและสิ่งอำนวยความสะดวก พบปัจจัยซึ่งประกอบด้วย 1) ความสนใจในการทำวิจัย 2) ระบบงานวิจัย 3) ระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการทำงานวิจัย 4) ระบบบริหารงานบุคคล 5) งบประมาณ 6) หน่วยงานสนับสนุน 7) อุปสรรคต่อการทำงานวิจัย เช่น ขาดระบบขาดหน่วยงานประสานงานและอำนวยความสะดวก การไม่มีเวลา ทุนวิจัยน้อย ความสะดวกในการลงเวลาปฏิบัติงาน และขาดบรรยากาศทางวิชาการและวิจัย 8) ข้อเสนอแนะอื่นๆ เช่น ควรนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ออกแบบระบบการดำเนินการวิจัยให้คล่องตัว การประชาสัมพันธ์ การสร้างความกระตือรือร้น และการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อการวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งการบูรณาการพันธกิจ การจัดการเรียนรู้ การวิจัย การบริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

3. รูปแบบปัจจัยที่เอื้อในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยกรอบงานหลัก 3 ประการ คือ 1) การก่อตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบบนฐานของความเข้มแข็งของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 2) การกำหนดกรอบโครงสร้างระบบบริหารจัดการงานวิจัย ประกอบด้วยกลไกสนับสนุนและกลไกเชิงรุก 3) การติดตามผล ประกอบด้วย กลไกการตรวจสอบภายใน การประเมินผล และโครงการที่ประสบความสำเร็จ โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 2 รูปแบบปัจจัยที่เอื้อในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

1. ศักยภาพของปัจจัยภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่มีส่วนสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

1.1 ในช่วงปีการศึกษา 2546-2547 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตยังมีศักยภาพด้านอาหารและเบเกอรี่ โดยเปิดสอน โรงเรียนอาหารนานาชาติ ด้านธุรกิจ โรงแรม การตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมการอบรมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนด้านผลิตภัณฑ์อาหาร และการก่อตั้งโรงสีข้าวที่จังหวัดปราจีนบุรี เป็นต้น การมีผลงานวิจัยและการแสดงศักยภาพดังกล่าวในรูปของกิจกรรม และผลผลิตของงานแสดงให้เห็นถึงจุดแข็งของมหาวิทยาลัยในด้านดังกล่าว (รายงานประจำปีการศึกษา 2545 และ 2546 สถาบันราชภัฏสวนดุสิต)

1.2 การบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ปัจจัยสำคัญยิ่งที่จำเป็นต่อการออกแบบโครงสร้างที่เอื้อต่อการบริหารจัดการงานวิจัยคือ กลไกด้านคลังสมอง ที่ประกอบด้วย การวิจัยอาวุโส ปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการระดับชาติ เครือข่ายขององค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และสังคมเพื่อปฏิบัติงานด้านยุทธศาสตร์การวิจัย และวิสาหกิจชุมชน อีกทั้งมีหน่วยงานนักวิจัย-นักวิชาการ ที่ให้ความรู้และข้อเสนอแนะงานวิจัยแก่บุคลากรทั่วไป ที่มีปัญหาการวิจัย โดยจัดเป็นหน่วยแนะนำงานวิจัย (Research Clinic) เพื่อจัดกิจกรรมอบรมสัมมนา โครงการดำเนินงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ งานวิจัย และพัฒนารวมถึงการสร้างผลงานวิจัย บริสุทธิหรือวิจัยประยุกต์ที่ก่อให้เกิดระเบียบวิธีวิจัยใหม่ๆ

นวัตกรรมทางการศึกษา-วิจัย เพื่อนำผลงานการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป และหน้าที่สนับสนุนการวิจัยเช่นการสร้างเครือข่ายนักวิจัย-นักวิชาการ ภายในภายนอกมหาวิทยาลัย และการตั้งกองทุนวิจัย-วิชาการ ก็เป็นบทบาทเสริมที่สำคัญยิ่งของกลุ่มงานนี้

หน่วยงานที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ักวิจัยแบบครบวงจรด้านระบบงานวิจัย คือ ศูนย์อำนวยความสะดวกทางวิจัย แบบครบวงจร: Research One Stop Service ที่ให้บริการด้านข้อมูล และฐานข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเบิกจ่ายงบประมาณค่าตอบแทน ระบบสารสนเทศ และการประสานงานเครือข่ายภายในภายนอกมหาวิทยาลัย

2. ปัจจัยที่เอื้อในการออกแบบระบบการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

บุคลากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อการวิจัยว่าเป็นการสร้างความรู้ใหม่ เป็นการพัฒนาตนเอง มีความสุขในการทำวิจัยและเป็นภาระหน้าที่ของบุคลากรอุดมศึกษา คงมีบางส่วนที่เห็นว่างานวิจัยเป็นเรื่องยุ่งยาก ไม่มีเวลาในการทำงานวิจัย หาหัวข้อวิจัยไม่ได้ และมีปัญหาส่วนตัว การเสริมสร้างจุดอ่อนดังกล่าวพบว่า การสร้างระบบงานวิจัย ที่อำนวยความสะดวกทางวิจัย: Research One Stop

Service ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จะช่วยแก้ปัญหาได้มากขึ้น เพื่อให้บุคลากรสามารถจัดอุปสรรคในการทำวิจัยให้ลดลง

3. รูปแบบปัจจัยและระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการวิจัยวิสาหกิจชุมชน

รูปแบบปัจจัยและระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการวิจัยวิสาหกิจชุมชนเป็นผลมาจากการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นฐานของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่ได้จากแบบสอบถามงานวิจัยและการสัมภาษณ์นักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องในโครงการวิจัยคู่ขนานนี้ รูปแบบดังกล่าวเมื่อมีผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นแล้วโดยเริ่มจาก 1) การก่อตั้งหน่วยงาน 2) สร้างกรอบโครงสร้างระบบบริหารจัดการงานวิจัย 3) การติดตามผล

ข้อเสนอแนะ

1. เชีงนโยบาย

1.1 มหาวิทยาลัยมีนโยบายด้านการพัฒนาสังคมเมือง และการเรียนรู้ในระบบเมือง ในขณะที่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นพัฒนาชุมชน ดังนั้นงานวิจัยที่จะดำเนินไปจึงปฏิบัติคู่ขนานกันทั้ง 2 แนวทาง คือ ระบบวิสาหกิจแบบสังคมเมือง และวิสาหกิจแบบชุมชนชนบทด้วยการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเมือง ให้มีโครงสร้างและระบบการพัฒนาที่เอื้อต่อระบบวิสาหกิจชุมชนบทในขณะเดียวกัน เช่นการสร้างงานในระบบเมือง และระบบงานในชนบทเป็นส่วนสนับสนุน หรือการสร้างงานในชนบท และให้ระบบเมืองเป็นส่วนสนับสนุน เป็นต้น ทั้งนี้ระบบดังกล่าวควรจะเกื้อหนุนประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Mutual Benefit)

1.2 มหาวิทยาลัยมีนโยบายการบริหารบุคคลที่แยกออกเป็น 2 สายอย่างชัดเจน คือ สายผู้สอน และสายสนับสนุนการสอน การแบ่งกรอบภาระงานจะอำนวยความสะดวกให้ผู้สอนปฏิบัติงานวิจัยในสายงานเป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันบุคลากรสายสนับสนุนการสอน จะปฏิบัติหน้าที่ด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทั้งการวิจัยและการพัฒนาภาคสนาม จึงควรตั้งหน่วยงานเพื่อดำเนินงานด้านพัฒนาวิสาหกิจชุมชนโดยตรง

2. เชิงปฏิบัติการ

2.1 การสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานมีบทบาทในการนำความสามารถของตนมาเสริมสร้างกิจกรรมพัฒนาวิสาหกิจ โดยผ่านการประสานงานของหน่วยที่รับผิดชอบ หรือกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถดำเนินงานได้ ภายใต้การทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน โดยนับเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในชั้นเรียน

2.2 หากมหาวิทยาลัยจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงแล้ว ควรกำหนดกรอบภารกิจเส้นทางความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน (Career path) และกำหนดค่าคะแนน การปฏิบัติงานในแต่ละปี เพื่อแสดงประสิทธิภาพและประสิทธิผลการทำงาน

3. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัย

3.1 การดำเนินงานวิจัยด้านวิสาหกิจชุมชนทั้งระบบการดำเนินงาน และการปฏิบัติภาคสนามเป็นสิ่งที่ต้องพึงการประสานงานจากหน่วยงานหลายฝ่าย จึงต้องอาศัยนักวิจัยที่มีมนุษยสัมพันธ์สูง ในการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ อีกทั้งมีทัศนคติที่เป็นกลางต่อรัฐ และชุมชน มองปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นระบบมีเหตุมีผล สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงเหตุการณ์ แนวคิด และวิธีการต่างๆ เพื่อนำเสนอเป็นข้อมูลงานวิจัย ได้อย่างครบถ้วน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจและทำงานต่อไป

3.2 การวิจัยระบบ หรือวิจัยวิสาหกิจชุมชน นอกจากจะเป็นงานวิชาการที่ นำเสนอผลงานเป็นเอกสารรูปเล่มแล้ว ควรมีการนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติจริงไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยและพัฒนา (R & D) หรือการศึกษากรณีตัวอย่าง (Case Study) ก็ตาม เหล่านี้จะเป็นผลงานการวิจัยเชิงประจักษ์ที่เป็นรูปธรรมอย่างดียิ่ง นอกจากนี้การวิจัยต่อเนื่องยังเป็นสิ่งจำเป็นอีกเช่นกัน เนื่องจากสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงเสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย, กรมการปกครอง. (2541). **คู่มือการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเอง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2549**. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เจริญพงษ์ วิญญูบุรีรักษ์. (2541). **ปัจจัยที่มีส่วนกำหนดความสำเร็จในการประกอบธุรกิจชุมชน: กรณีศึกษาเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดอกไม้แดง จังหวัดเพชรบุรี**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา.(2540) พิมพ์ครั้งที่ 4. **เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์.
- _____. (2544). **แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ข้อเสนอทางทฤษฎีในบริบทต่างสังคมที่ระลึกในวาระครบรอบ 60 ปี**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ บุค เซ็นเตอร์.
- ชวลิต สวัสดิ์ผลและคณะ. (2546). **การสังเคราะห์ผลงานของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน**. เอกสารสำเนา.
- ประเวศ วัชชี. (2532). **บทบาทของมหาวิทยาลัย กับการพัฒนาชุมชนชนบท**. โครงการตำราและเอกสารวิชาการมนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ปราณี หมอนทองแดง. (2534). **ทิศทางการพึ่งตนเองในสังคมที่กำลังเปลี่ยนไป: ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านสองแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พลทรัพย์ นาคานาคา. (2547). **การศึกษาสภาพและปัญหาในการบูรณาการพันธกิจการจัดการเรียนรู้ การวิจัยการบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**. กรุงเทพมหานคร.
- นพรัตน์ โพธิ์ศรีทอง. (2547). **การศึกษาสภาพและปัญหาของระบบบริหารงานบุคคลของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต**. กรุงเทพมหานคร.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2542). **ธุรกิจชุมชน: เส้นทางที่เป็นไปได้**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องสกุล (บก). (2545). **วิสาหกิจชุมชน: กลไกฐานราก**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมืองจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฝ่ายนิติกรและการเจ้าหน้าที่, สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. (2547). **ฐานข้อมูลบุคลากรปีการศึกษา 2547**. กรุงเทพมหานคร.
- บุษนา ศิริวรรณ. (2544). **ศักยภาพในการพึ่งตนเองของชุมชนชนบทไทยภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษาชุมชนบ้านสามขา ตำบลคำป่าหลาย อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. (2546). **รายงานประจำปีการศึกษา 2545**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- _____. (2547). **รายงานประจำปีการศึกษา 2546**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สำนักวางแผนและพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2547). **เกณฑ์ภาระงานบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักวิจัย, สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. (2545). **เอกสารสรุปผลงานวิจัยสถาบันราชภัฏสวนดุสิต**. กรุงเทพมหานคร.
- เสรี พงศ์พิศ. (2541). **บทความเรื่อง วิสาหกิจชุมชนทิศทางใหม่ของการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร.
- วิสาหกิจชุมชนกลไกเศรษฐกิจฐานราก. (2545). กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอคิสันเพรส โปรดักส์ จำกัด.